

Opinió

Minúcies

JORDI LLOVET

Aragó i Catalunya

Un dels problemes més grans que ha tingut el procés independentista català ha estat la relativa manca de fonament històric de Catalunya com a entitat política independent. És sabut que Catalunya, com a part de la Marca Hispànica fundada per Carlemany el 795 per fer front a la invasió sarraïna, era en aquell temps terra de comtats, vescomtats, baronies i prelats, enemics entre si fins a l'hegemonia del comtat de Barcelona.

L'única entitat políticoadministrativa que va existir a Catalunya durant l'edat mitjana va ser la que va resultar de la unió matrimonial del comte de Barcelona Ramon Berenguer IV amb la infanta Peronella d'Aragó, el 1137. Com que Aragó havia consolidat els seus comtats sota la forma d'un reialme i Catalunya no, el nostre principat va passar a ser una part, molt important als segles ulteriors, del casal d'Aragó. El primer rei català va ser, doncs, només un mig català, Alfons el Cast: pel que fa a Catalunya, només comte de Barcelona, i pel que fa a la totalitat de la corona, rei d'Aragó. I així va ser fins i tot després que Martí l'Humà morís sense successió i la Corona passés a una dinastia castellana, la dels Trastàmars, que no representa un període ni fosc ni humiliant per a Catalunya, per poc que es conegui la història de Catalunya i del regne d'Aragó.

El que sí que és cert, per a orgull de Catalunya, les seves lleis i la seva primigènia autonomia –no independència– és que la Corona es va organitzar com una federació d'estats medievals –nacions no és la paraula adequada–, amb un enorme respecte per les singularitats de cada territori, i amb estructures de poder i institucions similars i equivalents totes elles: unes Corts, unes Generalitats i unes

La vindicació de la independència de Catalunya com a antiga nació, per desgràcia, no té cap solidesa històrica

Constitucions. El fet és que Catalunya va continuar formant part d'una Corona que, al cap dels anys, s'amistancaria –molta amistat conjugal– amb el regne de Castella. Tot i això, com és sabut, Aragó (i, doncs, Catalunya com a part de la Corona aragonesa) va conservar els seus furs i els seus privilegis, va organitzar les campanyes militars que li va semblar oportú de dur a terme, i va ser pròspera com un tot: un regne en el qual entraven i sortien, ara i adés, els territoris de València, el Rosselló, Mallorca, Nàpols i Sicília, i fins i tot Atenes durant poc temps.

Per això la vindicació de la independència de Catalunya com a antiga nació, per desgràcia, no té cap solidesa històrica, ni existeix cap llinatge hereu de l'antiga monarquia aragonesa vinculada als comtes catalans. Per això també és falsa la idea d'uns països catalans dels quals n'estigui exclòs, justament, l'amo dinàstic de tot plegat, és a dir, l'Aragó, on ja fa segles que va desaparèixer tota vindicació independentista. ☞

Els llibres i les coses

IGNASI ARAGAY

Quan les noies van llençar els sostenidors a les escombraries

Torna Kallifatides, l'autor grecosuec. Molts ja el coneixeu. L'hem anat descobrint a partir de la tenaç tendresa dels seus llibres memorialístics. Ha esdevingut la cara amable de l'Europa possible: un europeu del sud pobre integrat a l'Europa del nord ric. La seva planera sensibilitat poètica, el seu humanisme ancorat en els clàssics de l'antiga Grècia, la mirada sàvia i empàtica d'algú que és una mica estranger arreu, d'algú que sap estar a prop de la família i els amics i els desconeguts... Tot això ens ha seduït. I ara podem continuar el viatge cap al seu ric món interior, cap a la seva experiència vital, amb *Amor i enyorança* (Galàxia Gutenberg), una novel·la traduïda del suec per Carolina Moreno Tena. De nou, el llibre està clarament inspirat en la seva joventut, tot i que aquest cop la ficció hi té un paper important. I l'amor, esclar. Escrigui del que escrigui, recordi el que recordi, Kallifatides és amorós, en el sentit menys cursi de la paraula. Amor com a sinònim de llibertat. Com Antígona, que abans que l'enterressin viva va dir que ella no havia nascut per odiar, sinó per estimar.

El 1964 el Christo arriba a Estocolm. Els temps estan canviant: els nois han deixat de tallar-se els cabells i les noies han llençat els sostenidors a les escombraries. Ell senzillament vol estudiar filosofia i necessita treballar per sobreviure. El tracten com el que és, un estranger pobre, una cabra grega. "Hi ha molta gent a qui li encanta Grècia, però molt pocs a qui els entusiasmin els grecs". O, dit d'una altra manera, "des de la guerra de Troia fins a Auschwitz, què és el que fa que un ésser humà vegi el seu semblant com un animal d'escorxadors?" Tasta la solitud, descobreix l'amistat, s'obsedeix amb l'amor, troba a faltar el seu país –la casa, els pares, el futbol, les olors..., però és enyorança o mala consciència d'haver marxat?–, està imbuït de vanes i espurnejants esperances. Però enmig d'aquest remolí de sentiments contradictoris i dificultats materials, no es rendeix. Tira endavant.

XAVIER BERTRAL

Quan ja està més instal·lat, es proposa fer una tesina sobre la idea de catarsi en Aristòtil. Ell mateix experimenta una catarsi amorosa d'una intensitat radical, que el sacseja entre la desesperació i la rialla salvadora. L'objecte del seu desig irrefrenable és una dona casada: la Rania, que vol dir reina en àrab. ¿Té dret a robar-li la felicitat?, es pregunta. Deure i fidelitat, llibertat i plaer: no es pot tenir tot alhora. Davant l'atzucac, es consola: "Una mica de tristesa no ha matat mai ningú". Una sentència que avui, acostumats a medicalitzar qualsevol malestar físic o emocional, resulta quasi transgressora.

Treballa de rentaplats en una braseria el nom de la qual –ell mateix ha contribuït a triar-lo– ja ho diu tot: La Vie s'en Va. Sí, la vida va passant i l'amor se li resisteix. En canvi, es va fent suec perquè "l'única manera de conservar la identitat grega era poder defensar-la en suec, expressar-la, vindicar-la tant per escrit com oralment". No donaré més detalls sobre la història del Christo, que no és en Kallifatides però s'hi assembla molt. Només us avanço que la tristesa que el bressola pot ser molt creativa i que el ventós enamorament que l'empeny agafa la forma d'una mena d'energia sexual còsmica contra la qual es veu impotent, indefens.

D'Aristòtil a Kierkegaard, el Christo/Kallifatides busca una sortida. Sap que, com els joncs, les persones abans de trencar-nos ens podem doblegar. Sap que pot ser un immigrant però que no pot viure exiliat de si mateix. Sap que la millor catarsi és tirar-se de cap en aigües desconegudes. Sap que, al capdavant, l'ésser humà no està mai sol, està dins la seva cultura. I sap, sobretot, que és absurd ballar-se amb la vida i que el millor és estimar-la. "¿Creus que l'amor és possible?", pregunta a una amiga. "No, no ho crec", respon ella. "Per què existeix, doncs?" I ella sentència: "Perquè l'impossible també ha d'existir". ☞

Un sostenidor entortolligat en uns filferros. ALICIA GARCÍA / GETTY